

DATUM: 01 OKTOBER 2010

AUTEUR: SVEN DEFRIJN

PLAN VAN AANPAK : INTEGRAAL BEHEER VAN HOLLE WEGEN

Probleemstelling

De leemstreek in het zuiden van Vlaanderen kent een hoge dichtheid aan holle wegen (bv. Voeren, Haspengauw, Dijleland). Deze holle wegen doorsnijden veelal landbouwgebied en bevatten meestal een houtige vegetatie die de wanden fixeert. Daardoor vormen zij een habitat (met microklimaat) voor tal van fauna en flora en een groene corridor waarlangs soorten zich kunnen verplaatsen over grotere afstanden (vb. tussen grotere natuurgebieden). Daarnaast hebben deze holle wegen ook een belangrijke recreatieve en verkeersfunctie (lokaal verkeer).

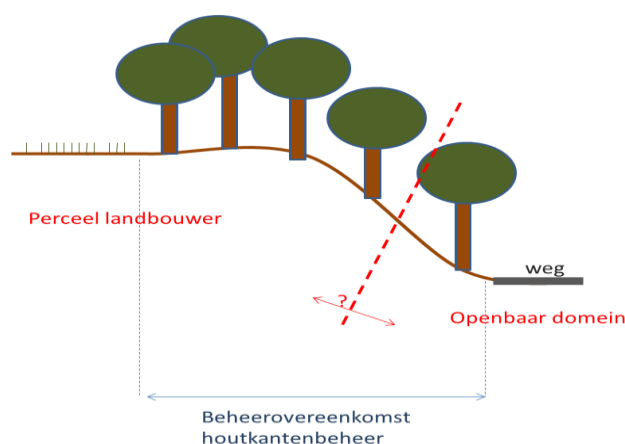
Houtkanten in holle wegen missen echter vaak een oordeelkundig regulier beheer. Het beheer is vaak achterstallig of laat te wensen over, met de nefaste gevolgen van dien voor de hierboven beschreven natuur, recreatieve en verkeersfuncties.

Beheerovereenkomsten (BO's) voor beheer van houtkanten in holle wegen bieden een oplossing, maar kunnen enkel afgesloten worden wanneer in het bijzonder aan volgende voorwaarden is voldaan:

- landbouwers die BO aanvragen dienen over het gebruiksrecht te beschikken van de grond waarop de beheerovereenkomst wordt afgesloten [algemene voorwaarde voor afsluiten van BO's];
- de holle weg dient integraal beheerd te worden (over gehele breedte en lengte) [specifieke voorwaarde voor holle wegen];
- voor de holle weg dient een beheerplan/-visie opgesteld te worden [specifieke voorwaarde voor holle wegen].

Daarbij stellen zich in de praktijk vaak de volgende problemen:

- vaak zijn de landbouwpercelen langs de holle weg in gebruik door verschillende landbouwers (zeker bij lange holle wegen), daardoor is het voor een landbouwer vaak niet mogelijk om op individuele basis een BO af te sluiten;
- het is vaak moeilijk duidelijk af te bakenen waar het perceel van de landbouwer eindigt en het openbaar domein begint (zie figuur).



Hierdoor zijn in het verleden dan ook weinig BO's afgesloten voor het beheer van houtkanten in holle wegen.

Proces totstandkoming plan van aanpak

Een plan van aanpak is uitgewerkt in samenspraak met de centrale dienst steun en beheermaatregelen, provinciale diensten platteland en de juridische dienst de van de Vlaamse Landmaatschappij om voor de bovenstaande geschetste problematiek een oplossing te formuleren.

Datum	Activiteit	Aanwezig	Resultaat
21/01/2009	Overleg	Hans Roosen(VLM), Jan Ruppus (Eco ²), Sven Defrijn (Eco ²)	Probleem gesignaleerd
20/02/2009	Overleg	Bert Van Wambeke, Sven Defrijn	Basis voorstel uitgewerkt (pragmatische aanpak).
27/02/2009	Overleg	Bert Van Wambeke (VLM), Els Mondelaers (VLM)	Juridische aspect voorstel afgetoetst en aangevuld.
02/03/2009	Overleg	Hans Roosen(VLM),Sofie Van Belleghem (VLM), Frederik Hanssens (VLM), Sven Jardin (VLM), Frederik Vereecken (Eco ²), Jan Ruppus, Sven Defrijn	Voorstel van aanpak besproken met VLM-Vlaams-Brabant en bijkomende vragen geformuleerd.
18/03/2009	Overleg	Jan Ruppus (ABG), Wim Vandenrijt (VLM)	Voorstel van aanpak besproken met VLM-Limburg en bijkomende vragen geformuleerd.
10/04/2009	Overleg	Bert Van Wambeke, Hans Roosen, Els Mondelaers, Sven Defrijn	Vragen besproken en oplossingen gezocht. Aangepast voorstel van aanpak opgesteld.
14/04/2009	Overleg	Stuurgroep Eco ²	Voorkeur voor piste ingebruik geven aan verschillende landbouwers → meerdere BO's per holle weg
15/04/2009	Overleg	Hans Roosen, Jan Ruppus, Sven Defrijn	Bijkomende vragen geformuleerd: <ul style="list-style-type: none"> - Fiscaal regime - Plafondbedragen - Jur. structuur ABG
11/05/2009	Overleg	Hans Roosen(VLM),Sofie Van Belleghem (VLM), Sven Jardin (VLM), Frederik Vereecken, Jan Ruppus, Sven Defrijn	Voor VLM-aanvraag: geen bewijsstukken gebruiksrecht vereist--> feitelijke vereniging volstaat als juridische structuur ABG voor afsluiten gebruikscontract met gemeente.
13/05/2009	Overleg	Karl Cordemans (VLM), Anneleen Vandenberg (VLM), Sven Defrijn	Projectie GIS: vogelperspectief (ipv schuine helling) Plafondbedragen nog in voege
08/07/2009	Overleg	Hans Roosen, Jan Ruppus, Sven Defrijn	Overleg stand van zake ABG Dijleland + plan van verder aanpak: gemeenten contacteren + infovergadering voor landbouwers. Modelovereenkomst met gemeente besproken. Principes voorovereenkomst met landbouwers besproken
04/09/2009	Overleg	Els Mondelaers, Sven Defrijn	Voorstel gebruiksovereenkomst (gemeente landbouwers) en overeenkomst tussen landbouwers onderling uitgewerkt en juridische aspecten besproken
14/09/2009	Mail	Els Mondelaers > Sven Defrijn	Juridisch afgetoetste gebruiksovereenkomst
24/09/2009	Overleg	Jan Ruppus, Sven Defrijn	Review aangepaste gebruiksovereenkomst, praktisch oogpunt. Knelpunt formulering artikel ivm nietnaleven beheer en verbreking contract.
08/10/2009	Overleg	Hans Roosen, Sven Defrijn	Review aangepaste gebruiksovereenkomst. Oplossing voor betere formulering: landbouwer verklaart BO te zullen afsluiten, niet gemeente maar VLM controleert op goed beheer, gemeente kan mogelijke problemen signaleren bij ABG en indien nodig VLM. Vraag naar (noodzaak tot artikel) aansprakelijkheid bij ongevallen tengevolge van boomval.
08/10/2009	Overleg	Rudy Gotzen (jurist BB), Sven Defrijn	Aansprakelijkheid bij ongevallen tgv boomval, is wettelijk geregeld (ligt bij eigenaar), moet dus niet geregeld worden in contract.
09/10/2009	Mail	Sven Defrijn → Jan Ruppus, Bert Van Wambeke, Els Mondelaers, Hans Roosen	Aangepaste versie gebruiksovereenkomst. Jan legt voor aan betrokken gemeenten.
01/01/2010	Uitvoeren plan van aanpak in praktijk	Landbouwers in Haspengauw (Tongeren-Bilzen)	5 landbouwers stappen in het systeem en sluiten beheeroverenkomsten af voor 4 holle wegen.
10/05/2010	Overleg Eco ²	Karolien michiel, Barbara Gellinck,	Probleem van fasering in houtkanten voorgelegd aan

	Projectwerkgroep VLM	Geert Rogiers, Wim Vandenberg, Johan Kerkhof, Gerard Vervisch, Sven Defrijn	projectwerkgroep: in huidige wetgeving staat dat per jaar en per contract maximum ¼ van de houtkant kan afgezet worden. Dit geeft problemen voor een goed beheer wanneer de houtkant is opgedeeld in verschillende contracten.
01/10/2010	Ministerieel Besluit	Minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur	Aanpassing in BO-besluit door Ministerieel besluit lost probleem met fasering op in kader van gezamenlijk beheer: « d) in afwijking van punt c) kunnen houtkanten of houtwallen voor meer dan 25 procent van de totale lengte worden afgezet voor zover voldaan is aan al de volgende voorwaarden : - het afzetten van de houtkanten of houtwallen kadert in het gezamenlijk beheer van meerdere houtkanten of houtwallen door meerdere beheerders; - elk deel van de houtkant of houtwal mag slechts een keer worden afgezet gedurende de looptijd van de beheerovereenkomst; - het afzetten van de houtkanten of houtwallen is toegestaan volgens de beheerovereenkomst en wordt uitgevoerd volgens de technische richtlijnen die bij de beheerovereenkomst worden gevoegd; »;

Plan van aanpak

De oprichting van een agrobeheergroep (ABG) kan een oplossing bieden voor de hierboven geschetste probleemstelling. Zo kan door met landbouwers in groep deze beheerovereenkomsten aan te vragen en afspraken met de gemeente te maken, het beheer van de holle wegen collectief en op een integrale wijze gebeuren volgens een beheerplan.

Algemene principes

- Kort samengevat :
 - o Individuele landbouwers sluiten een beheerovereenkomst af met de VLM voor het onderhoud van houtkanten.
 - o Als lid van de agrobeheergroep (ABG) stort hij/zij een deel van de jaarlijkse beheervergoeding door naar de ABG.
 - o De ABG organiseert jaarlijks het beheer volgens een onderbouwde beheervisie en wordt hierbij begeleid vanuit het agrobeheercentrum Eco² (ABC Eco²).
- Daarbij wordt in het bijzonder gelet op:
 - o Bij het afsluiten van beheerovereenkomsten voor onderhoud en aanleg van holle wegen in houtkanten wordt gestreefd naar integraal beheer (over gehele breedte en lengte) van de holle weg.
 - o BO's worden afgesloten tussen de VLM en individuele landbouwers die deze houtkant in gebruik hebben. Deze gebruikerspercelen worden ingetekend op de verzamel aanvraag.
 - o Bij het sluiten van de beheerovereenkomst wordt de oppervlakte houtkant als een apart perceel ingetekend op het moment dat de aanvraag behandeld wordt.
 - o Openbare besturen mogen geen extra subsidie geven voor het uitvoeren van een beheeractiviteit waarvoor reeds een beheerovereenkomst-VLM is afgesloten.
 - o Met betrekking tot holle wegen waar zich aan de ene kant een bos bevindt: wanneer er kroonsluiting is tussen het houtkantperceel en het aanpalende bos, wordt dit volgens het kaderadvies bos als 'bos' aanzien en kan hiervoor dus geen beheerovereenkomst worden afgesloten. (Dit sluit evenwel niet uit dat landbouwers instaan voor het beheer ervan, doch zullen zij dus elders financiering moeten vinden).
 - o Er mogen geen BO's afgesloten worden voor percelen houtkanten breder dan 10 m (vallen onder bosdecreet) .
 - o De breedte van de houtkant wordt in vogelperspectief gemeten (luchtfoto).

Contract voor overdracht van gebruik

- De gemeente kan haar gedeelte van de houtkant van de holle weg in gebruik geven aan één of meerdere landbouwers opdat die hiervoor een beheerovereenkomst zou(den) kunnen afsluiten.
 - o Hiertoe dient een contract opgesteld te worden tussen de gemeente en de betrokken landbouwer(s), waarbij de gemeente de houtkanten in haar eigendom, die gelegen zijn in de holle weg, over de gehele lengte overdraagt aan deze landbouwer(s). Deze landbouwers kunnen al dan niet gegroepeerd zijn binnen een agrobeheergroep. Binnen het contract worden voorwaarden gesteld worden t.o.v. de betrokken landbouwer(s):
 - Zij verklaren een beheerovereenkomst af te sluiten met de VLM teneinde het houtkantbeheer volgens een beheervisie uit te voeren, en dit voor de termijn van de overeenkomst
 - Zij dienen zelf landbouwpercelen in gebruik te hebben, aanpalend aan de holle weg.
 - o De gebruiksovereenkomst kan niet beschouwd worden als pacht, aangezien 1) de landbouwer hiervoor geen vergoeding betaalt en 2) deze grond niet in landbouwgebruik komt (aangezien de landbouwer verklaart de beheervisie uit te voeren als houtkant).
 - o Meest praktisch is 1 gebruikersovereenkomst per gemeente voor de verschillende holle wegen.
 - o Keuze aan de landbouwers wie tekent langs de kant van de boeren
 - Ofwel alle landbouwers individueel → elk hoofdelijk aansprakelijk
 - Ofwel voorzitter/secretaris van ABG (feitelijke vereniging) die daartoe de volmacht krijgt van haar leden.
- Private gebruikers (niet-landbouwers) en landbouwers die geen beheerovereenkomst wensen af te sluiten, kunnen het gebruik van de grond overdragen aan een andere landbouwer (al dan niet gegroepeerd binnen een ABG) die hiervoor wel wenst een beheerovereenkomst af te sluiten. Dit contract is gelijklopend aan het contract met de gemeente (zie hierboven).

Contract tussen de landbouwers onderling

- Landbouwers kunnen zelf instaan voor het uitvoeren van de beheerwerken voorzien in de beheerovereenkomst, dit uitbesteden aan enkelen binnen de groep of dit uitbesteden aan derden (kan via A/A). Landbouwers stellen onder elkaar een contract op met daarin afspraken i.v.m.:
 - o De landbouwer verklaart de objecten aangegeven te hebben in zijn verzamelaanvraag.
 - o Het beheer van de percelen overeenkomstig wordt overgedragen aan de agrobeheergroep.
 - o De agrobeheergroep neemt het beheer op zich en staat in voor de uitvoering van de beheerwerken overeenkomstig de beheervisie
 - o Binnen de agrobeheergroep wordt nagegaan wie de beheerwerken kan uitvoeren. Wanneer binnen de agrobeheergroep niemand gevonden wordt om de beheerwerken uit te voeren wordt deze opdracht uitbesteed aan derden.
 - o De landbouwer geeft toestemming aan de agrobeheergroep om zijn onderhoudscontracten op te vragen bij de Vlaamse Landmaatschappij (VLM).
 - o Vergoeding: percentage van de beheerovereenkomst naar de kas van de ABG gaat
 - Dit percentage houdt rekening met:
 - Te heven belasting op BO: 16,5 % + RSZ 6,5% → +/-75%

Beheervisie/-plan

Voor het beheer van de holle weg wordt een beheervisie/-plan opgesteld die betrekking heeft op de gehele lengte en breedte van de holle weg.

- Deze beheervisie wordt opgesteld in samenspraak/afstemming met (bedrijfsplanner van) VLM, de landbouwers (ABG), ANB en eventueel het Regionaal Landschap (indien hier interesse en expertise in bestaat). In het geval nog geen beheerplannen zijn opgesteld, kan de ABG hiertoe het initiatief nemen, ondersteund vanuit het agrobeheercentrum.
- De beheervisie vormt de basis voor de bepalingen in de beheerovereenkomst tussen de VLM en de landbouwer.

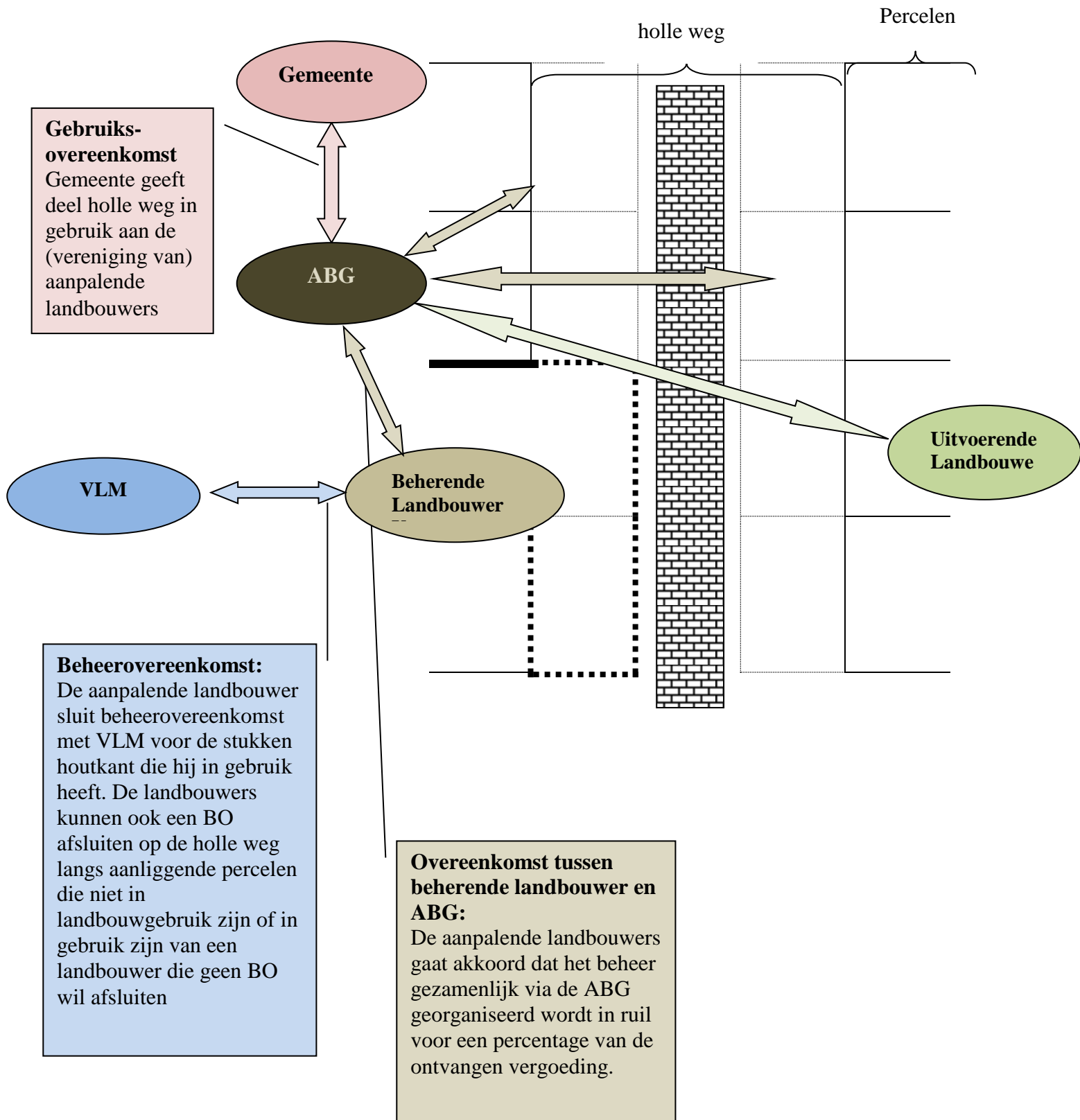
- Wanneer de beheervisie een heraanplant vraagt van minimum 50% van het totaal aantal bomen op het perceel betreft, kan een BO aanleg van houtkant worden afgesloten. Wanneer de aangeplante boomsoorten gecertificeerd zijn als autochtoon plantgoed, kan de landbouwer een BO aanleg van houtkant autochtoon plantgoed afsluiten (hogere vergoeding).
- Deze beheervisie vervangt de stedenbouwkundige vergunningen niet die nodig voor kappingen vanaf een bepaalde omvang (standaard: 1m omtrek op 1 m hoogte, tenzij strenger bij sommige gemeenten). Deze zullen nog steeds moeten aangevraagd worden bij de betreffende gemeente.
 - o Wie de kapvergunning aanvraagt is op zich niet zo belangrijk. “De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning moet niet noodzakelijk de eigenaar zijn van het goed waar de werken, handelingen of wijzigingen zullen worden aan uitgevoerd. Dit is vaststaande rechtspraak van de Raad van State. Het is evenmin vereist dat de aanvrager beschikt over een recht om die werken, handelingen of wijzigingen uit te voeren (vaststaande rechtspraak Raad van State). Indien een vergunning wordt verleend aan iemand die geen bouwrecht heeft, heeft dit als implicatie dat die vergunning geen gevolgen heeft.”, dixit Veerle Van de Keere, milieujurist VLM.

Mogelijkheden tot ondersteuning vanuit de gemeente

- De gemeente kan de ABG niet betoelagen voor activiteiten die reeds via een beheerovereenkomst VLM wordt gefinancierd. De gemeente kan wel tussenkomen voor het uitvoeren van beheerwerken op percelen, waarvoor geen beheerovereenkomst is afgesloten (bijv. op percelen waarvoor geen beheerovereenkomst kon gesloten worden zoals een houtkant aanpalend aan bos of breder dan 10 m). Dan moet zij wel zelf zorgen dat haar vergoeding de staatssteuntoets doorstaat (aanmelden bij Europa). De gemeente kan een feitelijke vereniging zoals een ABG ook betoelagen voor haar werkingskosten, voor vorming, demonstratie, ledenwerving, overleg, administratie e.d.

Bijlagen

Schematisch: contracten voor beheer holle wegen

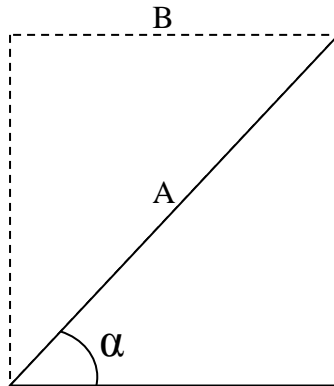


Gebruiks-overeenkomst
Gemeente geeft deel holle weg in gebruik aan de (vereniging van) aanpalende landbouwers

Beheerovereenkomst:
De aanpalende landbouwer sluit beheerovereenkomst met VLM voor de stukken houtkant die hij in gebruik heeft. De landbouwers kunnen ook een BO afsluiten op de holle weg langs aanliggende percelen die niet in landbouwgebruik zijn of in gebruik zijn van een landbouwer die geen BO wil afsluiten

Overeenkomst tussen beherende landbouwer en ABG:
De aanpalende landbouwers gaat akkoord dat het beheer gezamenlijk via de ABG georganiseerd wordt in ruil voor een percentage van de ontvangen vergoeding.

Vergoeding van de BO en de invloed van de manier van inteken hierop



	B	A als:			
		$\alpha=45^\circ$	$\alpha=50^\circ$	$\alpha=55^\circ$	$\alpha=60^\circ$
Onderhouden van bestaande houtkanten	20,98 euro per are	14,84 € euro per are	13,49 euro per are	12,03 euro per are	10,49 euro per are
Aanplanten van houtkanten en houtwallen	37,20 of 49,68 ¹ euro per are	26,30 of 35,13* euro per are	23,91 of 31,93* euro per are	21,34 of 28,50* euro per are	18,60 of 24,84* euro per are

¹ Vergoeding wanneer er gebruik wordt gemaakt van autochtoon plantgoed

